

TALÁLKOZÁSOM EGY ÖREG VARJÚVAL

Régi ismerősöm a varjúnemzetség. Messziről felrémlik emlékeimből különféle alakjuk. Ősszel a barázda szélén felbukkanó nagy fekete madár, aki úgy őrködik a kifordított nagy, szürke hantokon, mint egy kifosztott csősz. Vagy az idő hidegebbre fordulásakor a csupasz ágakon gyászoló sötét árnyak el-elejtett bús „kár, kár” hangjukat hallatva. Vagy vihar előtt a forrongó, károgó nagy madársereg, amely fülsüketítő károgaással a levegőben, szinte elsötétítve az eget. Közeli barátságba azonban csak a legutóbbival kerültem.

Ez a barátság véletlen eset volt, mert a barátságok mindig véletlenül születnek. Hogy a fentnevezett nem élő madár volt, hanem csak mozdulatlan fekete kődarab, nem zárja ki a vonzalmat. Barátaimnál, az öregedő szobrásházaspárnál találkoztunk. Egy kisebb, színes cserépkályha terpeszkedett a szobában, annak a párkányán gubbaszkodott az alig arasznyi kővarjú más miniatűr szobrászfigurák társaságában.

Az ismeretség nem indult barátságnak. Hogy őszinte legyek, először rá se hederítettem. Annyi gyönyörűséget láttam már náluk, hogy jogom volt közömbösen elsiklani fölöttük, meg aztán nem is a tárgyakhoz jöttem, hanem az emberekhez, akiket régen láttam. Nekik akartam örülni, a találkozás meleg percének élni, gondolatokat cserélni, terhektől szabadulni és átvenni. Mit tud ilyenkor mondani egy holt tárgy, amikor a valóság eleven forrása annyira buzog? De nem így lett! Ha valaki komolyan szét akart volna nézni a szobrásművek és csempe tárgyak közt, akkor is nehezen tudott volna eligazodni. A szobában ugyanis hemzsegett a régi és az új művészi munka, és egyik szebb volt, mint a másik. Ragyogó tálak, karcsú vázák, öblös virágtartók, alakok, tanulmányfej... szinte lépni sem lehetett tőlük a szobában.

Mondom, én nem akartam tudomásul venni. Van úgy néha az ember, hogy terhes a lelke mindenféle más gondolattól, mint a megtelt villamos,

vagy a rakoncárárakott társzekér, melyről már ez is. az is lecsúszik. Nem, ide már többé nem fér semmi sem. Megértő emberek a vendéglátóim, meg fogják bocsátani. Azért végigsiklott a tekintetem mindenem, mint egy elgördülő tájon a vonat ablakából. Talán sablonos elismerő szavakat is hallattam. Talán ez a gondolat is átsuhant a fejemem: „Micsoda bizarr ötlet volt egy ilyen öreg, kócos varjút megörökíteni?” Beszélgetés közben, talán a meleget kerestem, a cserépkályhához húzódtam. A párkányhoz támaszkodtam és szórakozottan nézegettem a rajta álló tárgyakat. Kezem szórakozottan végigsimogatta a figurákat... azután megállt a fekete madáron.

Először nem is ő rá figyeltem. Jobban tetszett a társa, a miniatúr piros kis bilka. Elnéztem nekiszegzett fejét, nyakán a düh, a felfokozott erő, és az akarás otromba ráncait. A mély, felsötétlő szemhely nagyszerűen érzékeltette az életerő dacos villámain.

— Mintha mi volnánk! — gondoltam. — A százszor megtaposott ember, aki újra talpra áll, aki újra nekiszegzi a fejét az életnek... mintha mondaná: „Csak azért is megmutatom mégegyszer, mit tudok!”

A madártól lenézően elfordultam. Mit akar ez a koszos ennyi gyönyörűség közt?! A varjú nem mozdult. Űt komolyan, akár a fekete bánat a mulatozók közt. Hosszú vaskos csőrét földig horgasztotta. Hideg varjúszeme élettelenül meredt maga elé. Egy pillanatra magamra maradtam. Hogy, hogy nem a tekintetem megint rátévedt. Boszankodtam. Mit akar ez a vacak? Buta kis figura a tobzódó szépségek közt. Akkora, hogy a tenyeremben elfér. Mivel vonja magára a figyelmet? Jobban megnéztem.

Volt benne valami baljóslatú, valami fenyegető. A szűk varjúkoponya mély gondolatot sugárzott. Különösen a szeme! Egy pillanatra mintha megborzongatott volna. Maga volt a kőbezárt gondolat.

„Azért, hogy hallgatok — látok, tudok mindent! Minden itt van elraktározva a fejemben. Mit tettél? Egyszer számonkérem!”

Bejöttek a háziak és feledve volt minden. Úgy lopva pislogtam oda. Így hat társaságban is? Fügét szerettem volna mutatni.

— Rühös. Mondhatsz, amit akarsz! Nem félek.

...Már messze voltam a baráti háztól! Mintegy meleg ködbe csúszott a ház, a két kedves arc, száz szép tarkaság, az út más élménye, ám a kővarjútól szabadulni nem tudtam. Amikor legkevésbé vártam, jelentkezett. Ha pihenni tértem, ha leráztam a napi gondokat, elsőként sötétlett fel. „Itt vagyok.” Oly élesen láttam emlékezetemben, jobban mintha élő lett volna. Felködlött a párkány és rajta a fekete madár beszédes mozdulatlanságban, fekete mementóként. Összehúzott szárnyal, földig horgasztott csőrrel, élettelen, mégis annyitmondó, okos tekintettel.

— Látod, itt vagyok. Látod, élek. Jobban, mint te. Te megöregszel, te ráncokat kaphatsz, te fáradtan vonszolhatod magadat... téged megváltoztathatnak a körülmények, irigy, álnok, haszonlevő, utálatos emberféreggé torzulhatsz, de lásd, én erősebb vagyok! Én a parányi fekete kő száz év múlva is ugyanaz vagyok. Az a gondolat, amit én belém zártak, amit követem fodraiba beleformáztak, örökké élni fog... Örökösöm a világ felett, mindenki előtt jellemként magaslok fel! Tanulj tőlem és hajolj meg emberparány, mert én különb vagyok!

Biccentettem a fekete madárnak és... és meghajoltam a művészi munka nagysága előtt.

